

A KISEBBSÉGI ÉS REGIONÁLIS NYELVŰ NAPILAPOK EGYESÜLETÉNEK POZSONYI KÖZGYŰLÉSE

Szükséges a kisebbségi sajtó védelme

Mint ahogy azt a tegnapi lapszámunkban megírtuk, a közelmúltban Pozsony adott otthont a Kisebbségi és Regionális Nyelvű Napilapok Egyesülete (MIDAS) évi közgyűlésének, amelynek a Bihari Napló is teljes jogú tagja. Munka és szórakozás is volt bőven.

1802–1848 között ebben a pozsonyi épületben ülésezett a Magyar Országgyűlés

A pozsonyi egykori Prímási Palota udvarát sokan megsodálják

A pozsonyi négytornyú várpalota, jelenleg ott működik a Szlovák Nemzeti Múzeum

RAIS W. ISTVÁN

A MIDAS pozsonyi tanácskozása a kisebbségi sajtó helyzetének elemzését vette górcső alá. Jelenleg ahány ország, annyi szabályozás – amint a felszólalásokból kiderült, ebben a tekintetben a posztkommunista blokkban a legrosszabb a helyzet. Persze „csak” olyan értelemben, hogy egy kisebbségi lapnak is a piacról kell megélnie, támogatásként nem számíthat nagyarányú s főként kiszámítható bevételre.

Lovász Attila, a szlovák rádió és televízió kisebbségi adásának főszerkesztője kiemelte: a jelenlegi pályázati rendszer favorizálja a korrupciót és a klienterizmust. Hozzáfűzte: a kisebbségi sajtóra nagy veszélyt jelent az etnobilizmus, a képzelt konzervativizmus és a modernizálás hiánya.

Nyugat-Európában több típusa van a kisebbségi sajtó támogatásának – mutatott rá felszólalásában Toni Ebner, a dél-tiroli Dolomiten főszerkesztője, a MIDAS elnöke. Van, ahol papírvásárlási támogatást kapnak, esetleg a telefonszámokat és a postai kiadásokat állja az állam, valamint alacsonyabb kulcsal adóztatja a kisebbségi sajtótermékeket. Máshol direkt állami támogatásban részesülnek a lapok, vagy az anyaország nyújt anyagi hozzájárulást megjelenésükhöz. Ez viszont a média függetlenségének rovására mehet – vélekedett Toni Ebner.

Állami támogatás

Olaszországban dotációban részesülnek a kisebbségi lapok, ez különböző típusú lehet. Az ottani szlovén napilap, a Primorski Dnevnik bevételeinek hozzávetőlegesen harmada származik közvetlen állami

támogatásból, de pár éve még 50%-os volt az arány. Itáliában egyébként minden politikai párt lapja támogatást kap (!), nem csak a kisebbségek, ám a gazdasági válság miatt úgy döntött a kormányzat, hogy az összegeket lefaragja.

Skandináviában is a közvetlen támogatásban hisznek, a Svédországban élő 40 ezer fős lapp közösség lapja például évi 1,5 millió eurós állami dotációt kap. Hasonló modell működik egyébként az összes skandináv országban – a legnagyobb északi kisebbség egyébként a finnországi svéd, arányszámaiban kb. feleakkora, mint a szlovákiai magyar. „A támogatás mértéke változó, 40–60% közötti, de van, ahol 100%-os. A kisebbségi sajtó feladata nagyon fontos” – mutatott rá Tom Moring, a Helsinkii Egyetem professzora.

Uniók támogatás kellene

A kisebbségi sajtó finanszírozásának megoldása az lenne, ha mindezt uniós szinten sikerülne megvalósítani – fejtette ki a felszólalók többsége.

Egyáltalán, miért van szüksége a kisebbségi médiának támogatásra? Tisztán piaci körülmények között csak a számarányukat tekintve legnagyobb kisebbségek tudnának saját sajtóterméket fenntartani. Szlovákiában pl. az Új Szón kívül a Vasárnap esik ebbe a kategóriába, a többi lap állami jellegű támogatások nélkül nem jelenhetne meg, mutatott rá Lovász.

A bevételek pedig a következő években sem fognak emelkedni – figyelmeztet Toni Ebner. Szerinte ez nemzetközi probléma. „Az EU büszke sokszínűségére és soknyelvűségére, ezt előnynek tartja, ennek védelme tehát az elsődle-

ges feladata lenne” – véli Ebner. Brüsszel egyelőre hallgat.

Fontos szerep

A MIDAS elnöke szerint jó lenne, ha az EU illetékesei is látnák, a kisebbségi sajtó elsősorban nem információs csatorna, hanem a kisebbségi közművelődés része. Szükség van a kisebbségi sajtó védelmére.

Toni Ebner és Vrabec Mária a díjkiosztó gálán

informáltabbak, mint azok, akik nem tájékozódnak a sajtóból.

Tom Moring egyetemi tanár szerint a kisebbségi sajtó egyik feladata, hogy a kisebbséget szervezze. A kutató szerint fontos, hogy az Európai Bizottság egy dokumentumában leszögezte: a kisebbségi média támogatása nem elmenthető az EU elveivel, összhangban van a Lisszaboni Szerződéssel.

Ez megfelelő kiindulási alap lehet, mutatott rá. Ebner szerint a sok finanszírozási modell közül kell kiválasztani a legjobbat, s ezt ajánlani az unió figyelmébe. „Brüsszel malmait lassan örölké” – mondta.

Ebner rámutatott: a gazdasági válság is súlyosan érintette a lapok működését. „Lapok szüntek meg. Ám meg kell ragadni az esélyt a válságban is” – tette hozzá. Szerinte csak színvonalas lapok készítésével lehet versenyezni a többségi nyelven megjelenő sajtótermékekkel. S hogy a támogatási kérdés megoldása mellett min múlik a kisebbségi sajtó túlélésén? Lovász szerint azon, mennyire lesz képes alkalmazkodni a modern kor eszközeihez és információs csatornához. A mai fiatalok lassan a tévét is okostelefonon nézik – tette hozzá.

Az előadásokat követően zajlott le a MIDAS évi közgyűlése, majd egyes újságírók ismertették a saját hazájukban lévő kisebbségi lapok helyzetét, köztük a Bihari Naplót is, amely az egyik legnagyobb eladott példányszámú erdélyi magyar újság.

Díjak

Az esemény fénypontja ezúttal is a Habsburg Ottóról elnevezett díj, valamint a MIDAS-díj kiosztása volt egy ünnepi díszvacsora keretében. Az előbbivel a MIDAS a kisebbségvédelem és a kulturális sokszínűség témakörökben kiemelkedő teljesítményt nyújtó többségi nyelvű újságírókat jutalmazza. Ezt az elismerést az idén Constanze Letsch, a The Guardian című brit lap munkatársa kapta a törökországi kurdok helyzetéről írt cikksorozata miatt. A díjat Habsburg Károly főherceg, Habsburg Ottó legidősebb fia adta át az újságíróknak.

A MIDAS-díjat minden évben egy-egy, a kisebbségi témában maradandót alkotó tollforgatónak adományozza a szervezet. Ezt az elismerést az idén Vrabec Mária, a pozsonyi Új Szó és a Vasárnap munkatársa kapta, a Malina Hedvigről, a 2006-ban Nyitrán megvert magyar lány ügyében írt cikksorozatáért. Az ünnepség hangulatát emelte az Ifjú Szívek néptáncgyűttes produkciója.

A vendégek a négy nap során nemcsak tanácskoztak Pozsonyban, hanem jutott némi idő a kikapcsolódásra, szórakozásra is. A MIDAS-tagok dísznótoros ebéden vehettek részt, megkóstolhatták a kúrti borokat, leckét kaphattak gulyáskészítésből és rétesnyújtásból is a Csallóközben lévő Czajlikfarmon. Ott többek mellett íjászbemutató is volt, meg lehetett tekinteni az ottani kis állatkertet és a közelben lévő vízimalmot is, ahol

mini múzeum is működik. A kínálatban pozsonyi városnézés is szerepelt, amely ámulatba ejtette a vendégsereget, az ott készült fényképek segítségével nyújtunk ebből egy kis ízelítőt.

A pozsonyi Prímási Palota

Habsburg Károly főherceg és Constanze Letsch

Egy kis séta az óvárosban

Rais W. István, a Bihari Napló főszerkesztője is kivette a részét a pozsonyi réteskészítésből

Pozsony egyik jelképe az Új híd, vagy ahogy még nevezik, az UFO-híd

Kandi, a szobor a pozsonyi korzó érdekessége és egyik szimbóluma

